

Plenum

Tisdag 26.5.2026 kl. 14.00—20.15

16. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om arbetspensionssystemet

Regeringens proposition RP 40/2026 rd
Utskottets betänkande ShUB 5/2026 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 16 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 5/2026 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Först i tur är ledamot Lyly.

Debatt

17.49 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Taitaa olla tämän illan yksi suurimpia asioita käsittelyssä, kun katsotaan näitä työeläkejärjestelmän muutoksia, mitä tässä ollaan siihen tekemässä. Täällä työmarkkinajärjestöjen keskinäisiin neuvotteluihin on saatu aikaiseksi työeläkejärjestelmää koskeva muutos, jossa osakepainoa kasvatetaan sijoituksissa ja tehdään indeksivakautta tänne järjestelmään, ja siinä mielessä on aika isoja muutoksia tältä osin.

Nyt kun sijoitustuottojen osuutta kasvatetaan, niin se mahdollistaa myöskin sen, että on mahdollista saada eläkemaksuakin pitkässä juoksussa tasoitettua, ja tämä iso kuva tässä on se, että nyt kun tätä eläkejärjestelmän uudistusta tehtiin, niin tällä asetettiin tavoite, että 0,4 prosenttia julkiseen talouteen pitäisi olla tällä positiivisia vaikutuksia. Neuvottelutulos oli 0,8, eli tämä vaikuttaa kaksi miljardia euroa pitkällä aikavälillä julkiseen talouteen positiivisesti eli säästävasti. Näin voidaan sanoa, että tälle paketille saatiin lopputulos, joka on erinomainen tältäkin osin.

Kun tehtiin YEL-uudistus, niin siellä julkiselle taloudelle tulee 100 miljoonaa lisää kuluja, ja silti se järjestelmä jää vajaan. Siellä ehkä pienempituloisten YEL-maksuja saadaan kohtuullistettua ja maksetaan niitä niin, ettei makseta yli sen vakuutuksen. Sitten isotuloisimmat ja keskituloiset yrittäjät alivakuuttavat itseään, ja se jää edelleen voimaan. Tässä mielessä tämä lakiesitys on parempi, että tämä parantaa julkista taloutta, ja se heikentää julkista taloutta, mutta se lakiesitys tänne tulee.

Sitten on tämä indeksivakauttaja täällä. Jos palkat ja inflaatio kehittyvät eri tahtiin ja jos inflaatio on kovin korkea, niin tämä inflaativakauttaja leikkaa siitä noususta, jos ne ovat kaksi peräkkäistä vuotta, ja niillä on merkittäviä vaikutuksia eläkkeiden korotukseen tällaisessa tilanteessa. Ne aika harvoin esiintyvät, mutta silloin kun ne esiintyvät, niin siinä tulee aika iso vaikutus.

Punkt i protokollet PR 55/2026 rd

Tämä lakiesitys kokonaisuudessaan on kannatettava, ja toivon, että tämä menee läpi tässä järjestyksessä, mitä tässä on esitetty. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

17.52 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt ensimmäisessä käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Muutos on tarpeellinen, sillä työeläkejärjestelmän rahoituksessa tulevat korostumaan tulevana vuosikymmeninä rahastoitujen varojen määrä ja niille saatavat sijoitustuotot. Esityksen tarkoituksena onkin nimenomaan vahvistaa tätä työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä mahdollistamalla eläkelaitoksille korkeampi sijoitusriski lisäämällä vanhuuseläkkeiden rahastointia sekä ottamalla käyttöön indeksirajoitin vuodesta 2030 alkaen. Indeksirajoitin hillitsee kustannuksia siten, että työeläkkeet eivät voi nousta merkittävästi enempää kuin palkat. Tavoitteena on hillitä eläkemaksujen nousupainetta huoltosuhteen heikentyessä, parantaa nuorempien sukupolvien asemaa ja pienentää julkisen talouden kestävyysvajetta. Uudistus vahvistaa julkista taloutta pitkällä aikavälillä noin kahdella miljardilla eurolla. Se on aivan merkille pantava summa.

Arvoisa puhemies! Korkeammalla riskinotolla pyritään luonnollisesti siihen, että tavoiteltisimme korkeampia sijoitustuottoja. Tämä ei kuitenkaan tarkoita mitään päätöntä uhkapeelaamista veronmaksajien rahoilla. Sijoitusriskin lisäämisen vastapainona rahoitustekniikkaa muutettaisiin siten, että eläkelaitokset pystyisivät kantamaan kasvavan sijoitusriskin. Työeläkevakuutusyhtiöille laajennetaan luotonottomahdollisuus koskemaan kaikkia työeläkevakuutusyhtiön tytäryhteisöjen kiinteistöinvestointeja. Lisäksi selkiytetään sääntelyä, jonka mukaan työeläkevakuutusyhtiö voi taata kiinteistöihin tai rakennuksiin sijoittavan tytäryhteisön luottoja. Luotonottomahdollisuudesta ehdotetaan uusia säännöksiä myös Merimieseläkekassalle sekä eläkesäätiöille ja eläkekassoille.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta kannattaa uudistusta pienin teknisillä muutoksilla. Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että työmarkkinajärjestöjen neuvottelemalla ratkaisun arvioidaan pienentävän julkisen talouden kestävyysvajetta hallituksen asettamassa tavoitteesta enemmän, noin 0,8 prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

17.55 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Yhdyn myös siihen kantaan, että tämä on hyvä ratkaisu. Olen aikaisemminkin sanonut tässä salissa, että eläkejärjestelmän osalta tämä kolmikanta toimii. Kaikilta muilta osin ei ehkä tietysti hyvin toimikaan, mutta tässä on toiminut.

Tosiaan, kuten täällä edelliset puhujat ovat sanoneet, tässä on kirkkaasti päästy niihin julkisen talouden vahvistamistavoitteisiin, mitkä asetettiin. Tietysti hyvä kysymys on, olisiko niihin päästy, jos nämä tavoitteet olisivat olleet huomattavasti kunnianhimoisemmat. Mutta nämä ovat kuitenkin merkittävät, ja tähän päästiin nyt kohtuullisen helpolla ratkaisulla, koska tätä osakepainoa lisättiin.

Tämä indeksirajoitin on tässä uusi asia, ja sehän vastaa sen tyyppiseen tilanteeseen, joka meillä tässä muutama vuosi takaisinpäin oli, eli olimme semmoisessa vaiheessa, joka ei ole normaali tilanne, että inflaatio nousee enemmän kuin palkat, ja silloin ajaututtiin tämän-

Punkt i protokollet PR 55/2026 rd

tyyppiseen järjestelmään. Tämä on varmaan sellainen hyvä järjestelmä olla olemassa sen-tyyppisen tilanteen varalta.

Eli kaiken kaikkineen täytyy olla tyytyväinen tähän ratkaisuun. Olin silloin vielä itsekin hallituksen jäsen, kun tätä touhuttiin, ja tämä nähtiin sellaisena asiana, että oli hyvä, että kolmikantaisesti pystyttiin joku asia yhdessä ratkaisemaan ja ratkaisu tehtiin, mutta tietysti sitten, jos jatkossa on vielä mittavampia eläkeratkaisuita edessä, on vaikeuskerrointa huomattavasti lisää. Mutta tässä vaiheessa tämä on hyvä ratkaisu ja tosiaan parantaa jonkun verran myös nuorten asemaa, mikä on hyvä ja tämän eläkejärjestelmän uskottavuuden kannalta hyvä asia, ja todellakin tämä vastaa niihin asetettuihin tavoitteisiin ihan kirkaasti ja on kaikkineen toimiva ratkaisu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.57 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Olin luonnollisesti StV:n jäsenenä hyväksymässä tätä siellä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa ja katsoin juuri läpi vielä kertaalleen nuo lausunnot. Niitä näkyy olevan yhteensä 27. Se sisältää toki myös ministeriöiden vastineet ja ministeriön yksittäisten virkamiesten antamat lisäselvitykset.

Oli mielenkiintoista kyllä käydä läpi tämä kokonaisuus siinä mielessä, että tämä hyväksyttiin ja pidettiin erinomaisena asiana, että työmarkkinajärjestöt ovat voineet tällaisesta asiasta sopia. Itse ajattelenkin, että meidän työeläkejärjestelmä on käytännössä palkan jatketta, jolloin on luonnollista, että siitä sitten työnantajat ja työntekijäjärjestöt sopivat. Mutta jos ihan asian monipuolisuuden vuoksi mainitsen, niin siellähän oli myös kriittisiä lausuntoja. Esimerkiksi ETLA oli aika tyytymätön tähän. ETLA oli sitä mieltä, että tämä oli riittämätön ja tämä jäi näpertelyn tasolle. Finanssivalvonta olisi halunnut lisää tuollaista riskienhallinnan osaamista eläkevakuutusyhtiöihin, vaikka tässä vuosi pari sitten taidettiin muuttaa sitä lainsäädäntöä niin, että meillä on osaamista sijoitustoiminnasta voimakkaammin ihan lainsäädäntöä myöten todettu vakuutusyhtiöissä. Sitten myös eläkeläisjärjestöjen yhteistyöjärjestö EETU totesi, että he tietysti pikkusen pehmeästi kritisoivat tätä indeksirajoitinta, joka sitten käytännössä tekee sitä leikkausta tietyissä tilanteissa, jotka ehkä kuitenkin aika harvoin tulevat kohdalle. Sellainen laskelmahan olisi, että se olisi noin joka 7,7 vuosi, kun sellainen tulisi kohdalle, mutta täytyy muistaa, että siinäkin edellytetään, että kaksi vuotta peräkkäin tapahtuu tämä, että inflaatio on korkeampi.

Sitten vielä mainitsen tässä tämän valtiovarainministeriön kannanoton. Se oli aika mielenkiintoinen: ”Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että arvioiden perusteella uudistuksen positiiviset vaikutukset nyky-lainsäädäntöön verrattuna realisoituisivat vasta pitkällä aikavälillä. Tämä johtuu siitä, että niin kasvaneiden tuottojen kuin rahastoinnin kasvun vaikutukset perustuvat suurelta osin korkoa korolle -ilmiöön. Arvio uudistuksen vaikutuksesta julkiseen talouteen puolestaan perustuu kestävyysvajeeseen, joka on luonteeltaan äärettömän horisontin laskelma. Siten se huomioi uudistuksen mahdollisia vaikutuksia myös seuraavilla vuosisadoilla, joiden toteutuminen on jo hyvin epävarmaa.” Tämä oli aika mielenkiintoinen, kun puhutaan vuosisatoja tästä eteenpäin.

Mutta kaiken kaikkiaan tämä on siis hyvin myönteinen uudistus. Se, miksi nostin viimeiseksi tämän valtiovarainministeriön kannanoton, liittyy kyllä siihen puheenvuoroon, jonka tuossa aikaisemmin käytin, kun keskustelimme ylipäättään tästä meidän alijäämästä: tässä oli niin pitkän tähtäimen tavoitteita, että jos me tällaisilla tavoitteilla vain ja ainoastaan yritämme ratkoa meidän nykyistä julkisen talouden alijäämää, niin ne jäävät kyllä to-

Punkt i protokollet PR 55/2026 rd

della kaukaiseen horisonttiin. Eli käytännössä ollaan tekemisissä paljon akuutimmankin tilanteen kanssa. Mutta siis kaiken kaikkiaan hyvä uudistus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.00 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kuten tuossa valiokunnan mietinnössä todetaan, valiokunta pitää myönteisenä, että työmarkkinajärjestöjen neuvottelemien ratkaisun arvioidaan pienentävän julkisen talouden kestävyysvajetta hallituksen asettamaa tavoitetta enemmän noin 0,8 prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen, mikä vastaa noin kahta miljardia euroa. Tähän haluan itse pysähtyä hetkeksi ja nimenomaan todeta, että tämmöisen merkittävän asian, kun puhutaan työeläkejärjestelmästä, onnistuminen neuvotteluissa kolmikantaisesti on todella tärkeä osoitus myös siitä. Täällä muun muassa edustaja Satonenkin viittasi kolmikantaan, mutta minä viittaan myös siten, että toivon, että tämä antaisi myös uskoa tulevaisuuteen siitä, että kyllä tämmöisellä aidolla neuvottelulla ja aidolla neuvotteluvälillä ja rauhan antamisella kolmikantaisesti merkittävässä, isoissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä jatkossakin, haluan uskoa, on myös mahdollisuutensa. Tämä hallitus ei tietysti ole kovin kattavasti kyllä antanut sitä mahdollisuutta muissa asioissa, mutta toivotaan, että jatkossa olisi kattavampaa myös muissa asioissa tämä kolmikantainen neuvottelu ja myös sopiminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.01 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Käytin tuossa varmasti vakauttaja-sanaa, ja tarkoitin koko ajan indeksirajoitinta, niin että jos sen saa pöytäkirjaan jossain kohtaa korjattua sitten. — Arvoisa puhemies! Suomen eläkejärjestelmä haastaa oikeastansa neljää asiaa. Se ei ole tämä järjestelmä sinänsä. Meillä yksi asia on tämä huoltosuhde, joka on nyt aika pieni, kun meillä on syntyvyys siellä 1,25, ja se on yksi kysymys. No, sitten toinen kysymys tulee olemaan, minkälaista työllisyyspolitiikkaa me tehdään ja kuinka me tämä huoltosuhde ja työllisyysaste saadaan sillä tavalla tehtyä, että meillä on työelämässä riittävästi ihmisiä. Kolmas asia on se, että työurien pituus on tärkeässä roolissa, miten se tullaan tekemään, kuinka me saadaan alusta työuralle, miten se työura itsessään kehittyy ja kuinka pitkään me ollaan työelämässä. Nämä ovat niitä asioita, että mitä pitempään niitä pystytään tekemään, niin pystytään hyvin hoitamaan. Sitten neljäs asia, joka tässä naisten ja miesten eläkkeiden eroa eniten selittää, on se, että se tulee suoraan sieltä työelämästä niiden palkkaerojen kautta, koska tämä järjestelmä antaa euron eurosta tavallaan käytännössä siihen, mikä on eläke — se suhde säilyy siellä, mikä on ollut työelämässäkin se palkkojen ero. Eli työelämässä pitää naisten ja miesten palkkaeroja saada kavennettua, ja sillä korjataan myöskin naisten eläkkeiden tasoa. Viides asia vielä, joka tähän tulee, on se, kuinka paljon meillä ihmisiä siirtyy ennen alinta eläkeikää työkyvyttömyyseläkkeelle. Se on itse asiassa aika iso luku, kun noin 17 000 ihmistä vuositasolla siirtyy työkyvyttömyyseläkkeelle. Noin 30 prosenttia ei pääse siihen alimpaan eläkeikään.

Nämä asiat haastavat enemmän tätä eläkejärjestelmää ja ihmisten eläkkeiden tulevaisuutta kuin itse tämä järjestelmä, joka on nyt tässä viilattu noin kymmenen vuoden välein. Se järjestelmän hyvyys on tässä ollut, että noin kymmenen vuoden välein eläkejärjestelmää uudistetaan ja sitä ajantasaistetaan aina kulloisenkin tilanteen mukaan ja huomioidaan ympärillä tapahtuvat muutokset. Sillä tavalla saamme sen pidettyä hyvin ajan tasalla, ja

Punkt i protokollet PR 55/2026 rd

työmarkkinajärjestöt ovat jo sopineet, että 2030-luvulla taas tämä käydään läpi. Tämä on oikea tapa tehdä tätä. Eläkejärjestelmä ei saa tässä salissa olla huutokaupalla, niin että huu-detaan, mikä on eläkeikä ja mikä on eläketaso, vaan se pitää tehdä harkitusti ja tarkkojen laskelmien perusteella ja yhteistyössä sopien. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

18.04 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Tämä todellakin on ihan hyvä pieni ajankohta käydä tämmöistä yleisempääkin eläkepoliittista keskustelua, koska tässä tehdään todella, niin kuin kollegat ovat sanoneet, sinne rahoitusjärjestelmään vuositasolla jopa kahden miljardin suuruista keventävää vaikutusta, eli tällä tavalla helpotetaan tätä tilannetta näillä sijoitustuotoilla ja sitten toisaalta tällä indeksirajoittimella. Jatkan tästä, mitä edustaja Lyly äsken tuossa sanoi.

Kun me hetki sitten täällä keskustelimme alijäämästä valtiontaloudessa ja julkisessa taloudessa, niin siinä lyhyessä minuutin debattipuheenvuorossa mainitsin, että meillä on valtion budjetissa eläkkeitä yhteensä 11 miljardia euroa. Sitä ei löydy sellaisena lukuna siellä sinänsä, mutta kun me laskemme yhteen valtion eläkkeet, kansaneläkkeet sekä yrittäjäeläkkeisiin ja maatalousyrittäjäeläkkeisiin eli MYELiin panostetun valtion osuuden, niin me saamme yhteensä noin 11 miljardia euroa meidän 92 miljardin euron valtion budjetista. Ja kuten totesin, mitä tahansa keskustelua me käymme tulevasta valtiontaloudesta ja alijäämän kattamisesta, niin valtion budjetissa on sellaisia menoja, joita ei yksinkertaisesti voi leikata pienemmäksi. Ihan teknisistä syistä me emme voi esimerkiksi korkomenoja pienentää. Ne ovat sen suuruiset kuin mitä kulloinenkin korkokanta ja tehdyt velkasopimukset edellyttävät. EU:lta tulee tietyt jäsenmaksut, noin kolmen miljardin luokkaa, ja ne ovat sen suuruiset kuin ne ovat. Ja sitten nämä eläkkeet — emmehän me lähde eläkkeitä leikkaamaan, se on aivan selvä asia. Nytkin me vaikutamme tässä lähinnä eläkemenoihin sillä tavalla, että sen, mitä vuosittain sitten kerätään niin vakuutetuilta kuin työnantajilta, kasvupainetta me tässä pienennämme.

Kaiken kaikkiaanhan meidän julkisen talouden menoissa on kyseenalaista, pitääkö sinne ollenkaan sitten laskea eläkkeet tässä mielessä mukaan. Ne ovat rahastoitua palkkame-noa ja ikään kuin tulevaisuuteen sillä tavalla suunnattuja rahoja. Tämähän nousi tässä esille, kun olen itse ihmetellyt välillä, että kun meidän bruttoveroaste on se 42 prosenttia ja siten kuitenkin puhumme siitä, että Suomessa julkisten menojen osuus on 50 tai 60 prosenttia, niin tämä erilainen laskentatapa, missä lasketaan eläkkeet osaksi näitä julkisia menoja, on kyseenalainen ja erilainen kuin monissa muissa maissa. Meillähän työeläkemenot ovat noin 36 miljardia ja eläkemenot kaiken kaikkiaan noin 40 miljardia, niin että ne ovat hyvin merkittävä asia meidän kansantaloudessa, ja puolitoista miljoonaa suomalaista saa eriko-koista eläkettä, taitaa olla 1,7 miljoonaa viimeisin luku. Eli tässä ollaan hyvin merkittävien taloudellisten ja sosiaalisten asioiden kanssa tekemisissä, kun puhutaan eläkeasioista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

18.07 Arto Satonen kok: Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama ajatus tähän eläkekeskusteluun:

Itse asiassa täytyy sanoa, että hyvin pitkälle olen samaa mieltä kuin mitä edustaja Lyly tässä aiemmin kuvasi näistä haasteista, jotka eläkejärjestelmään tulevat pitkälti tämän itse

Punkt i protokollet PR 55/2026 rd

järjestelmän ulkopuolelta. Näistä olen samaa mieltä. Ehkä yhden siihen vielä lisää: Lyly otti esille syntyvyyden, mutta sitten tietysti olennaista on se, mikä meillä on työikäisen väestön määrä, ja silloin tietysti tullaan myös tähän työperäisen maahanmuuton kysymykseen. Ymmärtääkseni meillä 10 000—15 000 ihmistä, jos oikein muistan, vuosittain jää enemmän eläkkeelle kuin tulee nuoria työmarkkinoille, ja silloin tietysti me tarvitaan sitä väkeä, jotta tämä työikäisten määrä ei vähene, koska se vaikuttaa sitten tähän eläkejärjestelmään ihan merkittävästi. En sinänsä halua ottaa kantaa mihinkään yksittäiseen lukuun, koska se on omasta mielestäni itse asiassa aivan järjetöntä, koska totta kai se riippuu meidän työllisyystilanteesta. Silloin kun meillä on kotimaassa paljon ihmisiä työttömänä, ei tarvita juuri ulkomaista työvoimaa, mutta sitten taas kun on työvoimapula, niin silloin tarvitaan. Mutta pitkässä juoksussa kun katsotaan, näen kyllä sen huonona, jos meillä työvoiman määrä vähenee. Silloin meillä kyllä tulee haasteita eläkejärjestelmässä.

Sitten ehkä totean edustaja Suhosen puheenvuoron johdosta ja tästä kolmikannasta sen, että ehkä tuon ensimmäisen puheenvuoroni vähän epäselvästi ilmaisoin, mutta tarkoitin sitä, että tähän oli nyt helppo päästä, kun tähän löytyi tämä ratkaisu tämän osakepainon kautta. Tässä ainoa asia, joka oikeasti eläkkeensaajalle vaikuttaa, on tämä indeksirajoitin, mutta kuten edustaja Lindén tässä kuvasi, niin se on aika epätodennäköistä ja se aika harvoin osuu kohdalleen. Sitten tietysti jos nämä järjestöt olisivat joutuneet etsimään sellaista ratkaisua, joka olisi vaikuttanut joko eläkkeiden tasoon, maksutasoon tai eläkeikään, silloin tietysti tämä tehtävä olisi ollut huomattavasti vaikeampi. Tiedän kyllä, että sellaisiakin ratkaisuja on joskus tehty, ja ymmärtääkseni ainakin edustaja Lyly on ollut niitä tekemässä. Niihinkin ratkaisuihin on päästy, mutta totta kai vaikeuskerroin on silloin sitten jo huomattavasti suurempi molemmin puolin pöytää, jos sillä on välittömiä vaikutuksia joihinkin näihin kriittisiin kohtiin. Nyt löytyi vielä ikään kuin helppo ratkaisu, jolla tästä päästiin eteenpäin. Kaikkineen erittäin positiivinen asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

18.10 Aki Lindén sd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti täältä paikan päältä. — Tässä nousi esille tämä työkyvyttömyyseläkeläisten määrä. Se on hyvin tärkeä asia, ja aikanaan sen kanssa olin tietysti aiempien ammattien myötä tekemisissä. Jos ihan katsotaan ne suuret linjat tästä taaksepäin, niin meillä oli aikanaan vaihe, jolloin suurin työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen syy oli sydän- ja verisuonitaudit. No, kuten tiedämme, näiden sairauksien, jotka edelleen ovat suurin kuolinsyy, ajankohta on siirtynyt parikymmentä vuotta ihmisen elämänsä aikana eteenpäin sieltä 50—60 vuoden iästä sinne 70—80 vuoden ikään, ja ne eivät näy enää siellä työkyvyttömyyseläketilastoissa. Sitten ne korvautuivat tuki- ja liikuntaelinsairauksilla, ja erityisesti voidaan sanoa, että siinä vaiheessa, kun Suomen koko yhteiskunta koki valtavan mullistuksen ensin maatalousvaltaisesta teollisuusvaltaisesta ja sitten teollisuusvaltaisesta palveluelinkeinovaltaisesta, jolloin töiden luonne muuttui, tämä osaltaan helpotti sitä, että tuki- ja liikuntaelinsairauksien osuus alkoi vähentyä siellä työkyvyttömyyseläkkeen syynä. Mutta nyt sitten viimeisimpänä merkittävänä asiana suurimmaksi ryhmäksi ovat nousseet mielenterveyden sairaudet, ja siellä erityisesti masennus ja ahdistuneisuus. Näiden vakavimpien sairauksien siellä, esimerkiksi ihan tällaiset psykoositasoiset sairaudet, kuten skitsofrenia tai maanis-depressiivinen mielisairaus, osuus väestössä näyttää olevan hyvinkin vakiintunut, mutta juuri ehkä sitten taas

Punkt i protokollet PR 55/2026 rd

koko yhteiskunnan ja työelämänkin muutoksen myötä mielenterveyden häiriöt ovat tällä hetkellä se suurin syy.

Tuossa joulukuussa ilmestyneessä Yhteiskuntapolitiikka-lehdessä oli erinomainen kirjoitus, joka ei käsitellyt eläkkeitä mutta käsitteli sairaslomia. Erityisesti naisvaltaisilla palvelualoilla, ja niistä ehkä kärjistyneimpänä hoitoalalla, on 20 vuodessa ahdistuneisuushäiriöiden osuus sairaspöissaoloina kasvanut seitsemänkertaiseksi. Se on todella valtavaa, eli onko kysymys niin kuin oikeasti sillä tavalla sairaudesta, vai onko niin, että meillä kana-voituvat tietyt työelämän muutokset ja siihen liittyvät paineet tavalla, jossa sitten myös toisaalta tämä leima eli stigma on vähentynyt ja on helpompi sitten jäädä tällaisella perusteella hetkeksi tai vähän joskus valitettavasti pidemmäksikin ajaksi pois työstä? Nämä ovat niitä meidän suuria haasteita. Täällä tänä iltana aiemmassa keskustelussa taisi olla edustaja Kosonen, joka mainitsi tämän 11 miljardia, mikä on eräs laskelma siitä, paljonko meillä kansantaloudessa menetetään mielenterveyden asioiden vuoksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.13 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tässä voi tätä yleiskeskustelua tämänkin osalta käydä, ja kun katsotaan tätä eläkejärjestelmän kehitystä sieltä 60-luvun alusta, niin silloin eläkettä alle 23-vuotiaat eivät ansainneet ollenkaan, karttuma oli yksi prosenttiyksikkö ja lyhyistä työsuhteista, alle kolmen kuukauden, ei tullut eläkettä ollenkaan. Nyt ollaan siinä, että on koko työura ja ensimmäisistä kympeistä lähtien, kun palkkaa saa, rupeaa kerryttämään eläkettä. Tässä mielessä tämä on muuttunut. Sitten erilaiset karttumat, joita oli julkisella puolella ja yksityisellä puolella, ovat nyt yhdenmukaiset. Kyllä me ollaan aika pitkä matka kuljettu tässä. Myös eläkeikää on tässä nyt sitten muutettu. Vuoden 2017 ratkaisussa, jota olin itse neuvottelemassa, eläkeikää nostettiin niin, että käytännössä ensin siihen 65:een ja nyt sen jälkeen sitten sen mukaan, miten keskimääräinen elinaika kehittyy, niin kaksi kolmasosaa siitä käytetään työntekoon ja yksi kolmasosa käytetään sitten eläkeeläoloaikaan, niin että siellä tällainen automaatti käytännössä on.

Edustaja Lindén puhui tässä hyvin työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisistä ja siitä, mitä syitä siellä on taustalla. Sitten tässä järjestelmässä, jos näitä ongelmia haetaan, meidän järjestelmän tilanne on se, että työkyvyttömyyseläkkeiden taso on noin 1 200 euroa, kun normieläkkeet ovat noin 2 000 euroa. Siinä näkee sen aika ison osan, mikä tässä on. Sitä korjattiin silloin vuoden 2017 ratkaisussa jonkin verran, mutta se edelleen pysyy alempana. Tässä mielessä joka joutuu työkyvyttömyyseläkkeelle, saa aika pienen eläkkeen. Se on vielä tällainen meidän haaste.

No, sitten jos tästä indeksirajoittimesta puhutaan, niin silloin kun meillä oli inflaatio korkealla 23—24, se olisi tarkoittanut, että eläkkeiden nostosta noin yksi kolmasosa olisi leikkaantunut siinä vaiheessa pois. Jos olisi ollut noin satasen nousu eläkkeelle niillä prosentteilla, mitä siinä oli, niin olisi leikkaantunut kolmasosa siitä pois, niin että nousukulma olisi otettu aika lailla pois. Se on merkittävä silloin kun se istuu kohdalleen.

Tämän osalta, mitä edustaja Satonen sanoi tästä maahanmuutosta, tosiasia on, että se on nimenomaan näin kuin hän kuvasi sitä, miten me saadaan työperäistä maahanmuuttoa ja sitä kautta tehtyä, niin että he ovat oikeasti töissä täällä. Meillä on tällä hetkellä aika paljon omaa työvoimaa nytten työttömänä, ja maahanmuutto ei ole tässä se akuutein tarve, työperäisen osalta, mutta tiettyihin ammatteihin on, ja toivottavasti jatkossa sitten pystytään sitä hallitsemaan asianmukaisesti. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 55/2026 rd

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1—6 i proposition RP 40/2026 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.